algupärandile ka Tartu oli alla kirjutanud, ka Leedu. Peale selle toetasid Damerowi, ühenduste tõttu Meklenburgiga, ka vitaalivennad. Ainult tänu oma üleolevale diplomaatiale läks ordul korda Vitovtiga sõlmitud lepinguga ära võtta koalitsioonilt tugevam tugi — Leedu; ja peale kõigi vahetalituskatsete äpardumist algas ordumeister Wennemar von Bruggenei 1396. a. juuli lõpul Tartu vastu vaenutegevust. Kõigi käepärast olevate jõududega tungis ta piiskopi maa-alale, laastas selle ning vallutas linnused. Kallaletungimist võimsale linnale ei juletud aga mitte ette võtta. Paistab isegi, et linna piiraminegi polnud teostatav, sest asjaolu, et ikka ka veel nüüd kardetakse Damerowi kaebusi välismaal, tõendab, et ühendus välisilmaga polnud katkestatud. Ordumeistri poolt maksma pandud Tartuga kaubitsemise keeldu ei peetud — seekord ka Tallinna poolt — kuigi täpsalt; vähemalt kuuleme, et Tallinna saatis Tartule salakaubana heeringapüttides Tartus tungivalt vajatavat rauda ja toimetas lõppeks Tartusse kaupu ringteed Narva, Novgorodi ja Pihkva kaudu. Kuigi ta oma kaubandus oli kammitsas, pidas Tartu siiski Tallinnaga läbirääkimisi seisukorra üle Novgorodis.

Novembrikuu lõpul viis ordumeister oma väed piiskopkonnast ära ja järgmise aasta jaanipäevaks Danzigisse kokkukutsutud kongress pidi lepitama kõik tülitsejad. Tartu oli esindatud kolme bürgermeistri kaudu ja oli sinna palunud peale selle veel Lüübeki esindajad vahekohtunikeks enese ja ordu vahel. Oli karta, et ordu, kes oma kasvava kaubanduse tõttu püüdis osa saada linnade eesõigusist, eriti Novgorodis, mida aga Hansa ei võinud sallida, võib ära kasutada oma võidu katseks saada tunnustust oma nõudmisile, väevõimuga alla surudes Tartu, kelle kätesse oli tegelikult koondatud hoolitsemine Novgorodi kontori eest. Selle vältimiseks oli Lüübeki toetus aina soovitud. Selleni ei mindud aga mitte; leping määras kindlaks, et kõik peab jääma vana õiguse ja vanade harjumuste järele.

Tartu esikoht kaubanduses Novgorodiga ja kontori sulgemine. Sellega oli Tartu nõrgendamatult välja tulnud inkorporatsioonitülist ja tema teotsemine Novgorodis muutub peagi täieliseks ainuvalitsemiseks. Seisukorda iseloomustab selgesti asjaolu, et õige pea pitseerib ainuüksi Tartu Novgorodi minevad kirjad, loomulikult ikka veel Liivimaa linnade nimel, kuna Riia, kes kindlas teadmises tahtis olla, et tema esikoht Liivimaa linnade hulgas on säilinud, pitseeris Hansale Lüübekisse minevad kirjad. Tallinna seisukord selgub ühest Tartule saadetud kirjast, mis on vastuseks teadaandele Novgorodi suhtes astutud sammude üle ja milles lausutakse: „Talitage oma parema äranägemise järele, sest meie teame, et teie seda heameelega teete.“ [1]) Püsivalt kasvava Liivimaa linnade, eriti Tartu mõjuvõimu tagajärjel sattus kontor loomulikult ikka rohkem sõltumusse Tartust; ja varssi oligi lõpp kaupmeeskonna iseseisvusel. 1402. a. viidi läbi, et kontor peab saatma kaks korda aastas maksuderaha ja aruande Tartu raele, kes omandas seega ka rahalise kontrolli õigused „Peetrikojas“ ning rahalisi asju edasi ajas. Ja kui siis pikema vaheaja järel 1406. a. [2]) ühenduses Leedu-Novgorodi sõjaga algasid jällegi tõsisemad tülid ja Peetrikoja seisukord muutus kindlusetuks, pidi Tartu nõudmisel ära saadetama Tallinnasse Peetrikoja arhiiv, skra ja pitser. Skra algupärand ei jõudnudki enam kaupmeeskonnale tagasi, vaid ainult ärakiri. Kui peale tülide lahendamist ja kõrvaldamist jõuti jällegi loomulikkude ning korraldatud vahekor-

1) „ramet hir des besten ane, als wy wol weten, dat gii dat gherne doet“.

2) Kui 1403. a. olid tekkinud seisakud kauplemises Pihkvaga, siis tuleb selle põhjusi otsida küll vähem tülidest, seda rohkem aga katkust, mis möllas tol ajal Tartus ja siirdus ka venelaste juurde, nõudes mõlemas linnas suuri ohvreid.